

waan harjoittawat pitkin päiwää". — „Mutta eiwäthän ne nyt aina woi itikurisuuttakaan harjoittaa?" — „Di woi, tyll' maar ne sit' tekewät", oli wastaus. — Nyt tai sanotaan, kutapa aina joutaishi lapsia työhön panemaan ja eiwät ne lapsetkaan aina jaksä työssä olla. Se on aiwan totta, että lapsi ei jaksä aina, eikä edes paljon olla totijessa työssä, mutta lapsi jaksä aina olla eräässä toimesa ja leikki on lapsen työ. Te wanhemmat, pitäkää huolta, että lapsenne leikkiwät, ja katkoka, etteiwät he leiki mitään huonoja leikkejä, waan opettataa heille hywiä, — jos itse ojaatte sellaisia. Nyt te taas ajattelette, miten me wanhat ihmiset leikkiä ojaimme, olisihan se mekein syntiä! Wai syntiä! Kun miehillä ei ole muuta tekemistä, niin he istuwat fängyn laidalle, ottawat piippunsa esille, täyttawät sen ja rupeawat polttamaan. Ja se maistuu heistä hywälle, on hausta imeä, on lysti katsella sawupilwiä, on lysti saada sawun tullemaan nenän kautta. Tuo kaikki on työtä, jota tehdään sentähden, että se on niin hausta ja jilloin se ei ole mitään muuta kuin leikkiä. Mutta tämä on huonoa leikkiä, sillä se pilaa ruumiin ja sielun terweyden, jonka Jumala on meille antanut tartutettawaksi, eikä pilattawaksi, se häwittää rahaa, jota woiwat käyttää parempiin taroituksiin ja antaa huonoa esimerkkiä nousewalle nuorisolle. Eikä sellainen leikki ole syntiä? Ja naiset, kun heillä on aikaa, niin he hyppääwät tyllällä ja istuwat kahwipannujen ääressä, ja juttelawat toisistaan juttuja, joista eiwät yhtään tiedä, onko niissä perää ja heillä on niin kowin hausta. Sefin on leikkiä, eikä jetaän leikki ole aina wapaa hymmistä. Ja nuoret jotka juofentelewat pitkin maantien raittia ja pimeässä useinkin harjoittawat tekoja, joita eiwät tahtoisi päiwanwaloon — sefin woi olla leikkiä, mutta se on syntiä.

Löytyy kuitenkin sellaisiakin leikkejä, jotka eiwät ole syntiä. Sillä eihän sitä woi tultua hymnistä, jos hyöddään palloa tai heitetään sitä, ei sitä woi tultua hymnistä, jos kätji nuorta juofee filpaa, jos filpaillaat fönwenwebosja, jos ollaan hymysillä, jos leikitään puhdasjaniasia laululeikkejä. Kaikkeat tällaista pitäisi lapsille opettaa ja wanhemmat owat tietysti lähimmät opettajat. Eikä ainoastaan opettaa, waan wanhempien täytyy myöskin walwoa ettei mitään huonoja taipumuksia, joutu hywiin leikkeihin, ettei leikitä liian paljon — sillä lasten täytyy myöskin oppia toistytötä tekemään — ja ettei leikitä myöskin illalla, sillä se ei ole terweellistä lapsille. Eiwätkä ainoastaan lapset, waan nuoretkin tarwitsewat leikkiä, mutta heidänkin leikkejään täytyy walwoa usein enemmäkin kuin lasten, sillä heidän leikkeihinsä tulee helpommin siweettömiä taipumuksia. Eikä nuoriso woi kotoontua leikkimään oikealla tawalla ennenkuin nuoret itse poistawat huonot tapansa, yöllä juofentelemisen pitkin tyllän raittia ja warssin tuon turmiollisen yöjuofun, joka on wiemästä koto tanjanne ruumiineen, sieluineen perikatoon. Sellaisessa tawassa ei kostaan woi syntyä hywiä ajatuksia ja oikeita tekoja, joita kuitenkin tarwitaan jos mieli tulla kunnan ihmiseksi.

Kun lapsi on käynyt läpi koulunsa, niin hän joutuu ulos mailmaan. Hän on parhaimmassa nuoruuden iässä, jolloin tunteet ja halut waltawasti johtawat häntä, ja jolloin hän on herkkä kaikille vaikutuksille. Onko jilloin warma, että samantaiset kumppaninsa waituttawat häneen jalostawasti? Onko warma, että wanhemmat ihmiset owat wain hywänä esimerkkinä hänelle? Että puheensa ja työhnsä eiwät herätä hänessä uinuwia pahoja taipumuksia. Owatto puheensa ja tefonsa aina puhtaat.

Jos rupeamme wastaamaan kaikkiin noihin kysymyksiin, niin täytyy myöntää, ettei koulu mitenkään woi olla wastuunalainen siitä minikäläiseksi elämänuodostaa ihmisen. Koulun täytyy antaa parastansa, mutta elämän täytyy tehdä sitä myöskin. Ja elämällä on sitä juurempi tehtävä ja wastuunalaisuus, koska sillä on useampia wuosia ja heitkiä käytettävänsä kuin koululla, ja koska kaikkein ihmisten täytyy käydä elämän koulua, jotawastoin ainoastaan muutamat käywät tuota toista koulua. (Jatt.)

Kun syyn poistetaan, niin poistuwat seuraukset itsestään, on totuus, jota porwarilliset kaswattajat ja poliitikoitsijat eiwät näy kostaan oppiwan ymmärtämään. Koko porwarillinen „maailmanparannus", heidän koulu- ja koikaswatufensa perustuwat sille edellytykselle, että ihminen on täydestä häntä ympäröiwien olosuhteitten herra, että kaikki sekä woiwat että tahtowat eli, että heidät ainakin woi saada tahtomaan tulla hywiksi ja epä-itekkäiksi aiwan tuossa paikasja; he unohlawat, että ihmiset owat jo wuosituhanjsa saaneet kuulla mitä parhaimpia moraalisaarnoja, joten niiden oliji jo pitännyt ehtiä waituttata heidän tahtoonsa ja tehdä koko ihmiskunnan sekä heidän kauttaan yhteiskunta-olot mitä parhaimmiksi ja ihanteellisemmiksi, jos ne kerran sitä tietä owat parannettawissa. Mutta kun niin ei kuitenkaan ole käynyt, kun ihmisten tahto on nyt saman werran kuin tuhhat tai pari tuhatta wuotta takaperinkin taipuainen hywään ja pahaan, niin pitäisi wihdoinkin oppia näkemään, että ei

maailmaa woi moraalisaarnoilla parantaa, pitäisi ymmärtää, että pahuus ja ittefhyys säilywät kaikesta huudosta ja touthusta huolimatta, jos waan niiden syihin ei tajota.

Misä sitten owat pahuuden, ittefhyiden ja yleensä rikollisten ilmiöiden syyt? Kristillis-siweelliset sanowat: „ne owat ihmisen luonnossa, sillä ihminen on taipuaisempi pahaan kuin hywään", ja wuosituhanjsien tuloksettoman puuhahan perästä he yhä usfottelewat woiansa siihen saarnoillaan waituttata. Sosialismi sanoo ja wapaa-ajattelijat sanowat: „ihmisen luonto on yhtä taipuainen hywään kuin pahaankin ja siinä kehittyi se puoli, jolle ympäröiwät olot antawat juotuijamman maaperän."

Miksi ihmiset esim. walehtelewat, pettäwät ja warastawat? Tietysti siksi, että he odottawat siitä itselleen jotain hyötyä tai etua: lisää omaisuutta, parempaa yhteiskunnallista asemaa j. n. e., jotta taas tafaawat heille enemmän elämän mukawuuksia ja nautintoja. Jos ei waras toiwaisi itselleen mitään etua teostaan, niin ei hän sitä tekisi, samoin kuin walheen y. m. paheen harjoittaja. Syyn on siis siinä, että olot tekewät ihmisille mahdolliseksi hyötyä paheensa harjoittamisesta. Saarnat: luoputaa siitä ja siitä paheesta kaituwat kuroille kormille, kuten owat wuosituhanjsa kaituneet, jollei yhteiskunta-olot muuteta sellaisiksi, että ne eiwät anna telledään tilaisuutta hankkia itselleen persoonallisia etuja jonkun paheen harjoittamisen avulla. Kun sosialismi saa häwitetyksi tuotannon wälineitten yksityis-omistuksen ja sen mukana fönhyiden ja kurjuuden, niin owat syyn useimpiin rikollisiin ilmiöihin poistuneet.

Tämän esityksen tarfotus ei ole ollut ryhtyä edellä olewaa kirjoitusta yksityiskohtaisesti arwostelemaan, olemme waan tuoneet esille lähtökohdat, joille sosialidemokraattisen kassantofannan mukaan kaswatus on perustettawa ennenkuin siitä woi tuloksia odottaa.

Seuraawalla kerralla katselemme asiaa etupäässä lasten kaswatuksen kannalta. S. P.

Juomalakkoon kaikki.

Kun tuli tunnetuksi kieltolain kohtalo, ruvettiin raittiutta harrastavain piireissä hommaamaan juomalakkoa, jonka piti alkaa 1 p. heinäkuuta, siis samana päivänä jolloin kieltolain piti astua voimaan. Yleisiä juomalakkokokouksia on pidetty ympäri maan lakon voimaan astumispäivänä. Juomalakkohomma näkyy saaneen kannatusta laajoissa piireissä ja voi se paisua mahtavaksi kansan liikkeeksi joka kykenee voimakkaalla tavalla vaikuttamaan kieltolain kohtaloon.

Ryhtykäämme jokainen itse kohdastamme Kalmarin lientä vastaan tappelemaan, ja tappelussa on kaikki keinot luvallisia. Yksi keino on liittyä juomalakkoon.

M.

Suomen Naisyhdistys kirjallisuuden kimpussa.

Tässä maailmassa yleensä ja muutamissa piireissä erittäinkin on ihmeellinen halu arwostella toisia ihmisiä ja